

PEST, I. félév.

25. szám.

Junius 20. 1872.

Megjelenik e lap minden héten egyszer, csütörtökön. Az előfizetési pénzeket, valamint a lapba szánt kéziratokat a Sz.-Istv.-Társ. igazgatóságához kérjük intéztetni.	Előfizetési ár: helyben félévre 1 frt 31 kr., egész évre 2 frt 62 kr.; vidékre fél-évre 1 frt 70 kr., egész évré 3 frt 40 kr.	A pályázatok beiktatásaért tíz sorig minden egyszeri fölvetelért 1 frt. 10 soron fölül, egyszeri közlésért 2 f., hatöbbször közöltetik, 1 f. 50 kr. számítatik.
--	---	---

Levél egy kétkedő katolikushoz.

(A pápa csalatkozhatlanságáról.)

(Folytatás.)

Kedves barátom!

Hogy azonban ne csak külső, hanem belső szempontból is meggyőződél, hogy a szent zsinat tanítmánya korántsem képtelenség, hanem csak oly észszerű tétel, mint bármely más igazság, — áttérek soraimnak tulajdonképi czéljára, — vagyis annak föltüntetésére, miszerint Krisztus földi Helytartójának az egyház értelmében vett tévmentessége nem lehetetlen, továbbá kifejteni szándékom annak valódi mibenlétét, és végre kimutatni, hogy a szent zsinat semmi újat ez által nem tanított, hanem csak a régi igazságot erősítette meg.

I. Hogy e tétel lehetőségét kimutassam, könnyebbég kedveért fölveszem a lehetőség három nemét, úgy-mint: a gondolati, a tényleges vagyis természeti és erkölcsi lehetőséget. Ezeket nem kétlem tisztán meg tudod különböztetni.

Ami az első lehetőséget illeti, erről kétség sem támasztható tárgyunk körül, miután e tételben semmi ellenmondás nincsen — milyen volna péld. gömbölyű négyszög. — Az erkölcsi lehetőség szempontjából sincs mitől féltetni tételünket, miután azt csakis, mint Isten magasabb czélzatait előmozdító eszközt szabad fölfogunk, és miután czélja csakis a vallás-erkölcsi igazságoknak teljes bizonyossággal összekötött előadása, s ez által az embereknek üdvre vezérlése. — E szempontból legfeljebb az isteni takarékoság elvével látszik kissé összeütközni, miután első tekintetre úgy tünik föl, mintha a zsinat és a szétszórt egyház, a csalhatatlanság e két közege mellett a pápai tévmentesség egészen fölösleges volna; már pedig tudjuk, hogy Isten semmi fölöslegest nem tesz. Amde, ha mélyebben pillantunk tárgyunkba, csakhamar belátjuk, hogy nem így van a

dolog. Éu ugyanis tudok magamnak az egyházban oly időt képzelni, — s e tekintetben a te képzelmed sem korlátoltabb talán — ily időpont a multban is volt, a jövőben is lesz — midőn t. i. sem az egytetemes zsinat össze nem hívható, sem a szétszórt egyház véleménye ki nem kérhető és ki nem vehető, bizonyos vallás-erkölcsi kérdésben mégis nyilatkozni kell, melyről pedig az egyháznak határozottan szólnia, mindeddig alkalma nem volt. — Kérem, vajjon megengedi-e a józan ész, hogy Krisztus szeplőtlen jegyese ez alkalommal nemcsak az igazságot nélkülözze, de sőt, ha a hivek üdve végett szólni kényszerülne, a tévedés lehetőségnek is alá legyen vetve?!

E föltevésnél megáll az ember esze, és kénytelen bevallani, hogy ily esetben a pápai tévmentesség nem csak nem fölösleges, hanem inkább szükséges. — Mert ugyan kihez forduljanak ilyenkor a hívők, hacsak nem az összes egyháznak Krisztustól rendelt fejéhez — a pápához? Neki parancsolá szent Péterben az Üdvözítő: „Legeltesd bárányaimat, legeltesd juhaimat.“ „Erősítsd meg társaidat“ (a püspököket); neki tehát nem csak joga, de kötelessége is ily esetben a hozzá intézett kérdésre az általa képviselt összes egyház nevében felelni; ha tehát ily esetben a pápa tévedne, — az egész egyház tévedne, és e tévedésnek bizonyos értelemben maga az Üdvözítő lenne oka — mert oly kötelmet rótt volna a pápára, — melynek ő megfelelni képes nem lenne; ezt pedig istenkáromlás nélkül az Üdvözítőről föltenni nem lehet.

Hátra van még a harmadik lehetőség. És itt ismét állapodjunk meg egy kissé!

Magában véve ezen lehetőség már az elsőből következik; ugyanis mindaz, ami gondolható — egyszer-

mind létezhetik is, s hogy valósággal létezzék, csak az kell hozzá, hogy létét Isten akarja, ha ez megvan, akkor bizonyára léteznek. Alkalmazzuk ezt tárgyunkra. Ha valaki azt mondaná magáról: „Én csalhatatlan vagyok“, az csakugyan a „vakdüh“ és „őrült rajongás“ által vezéreltetnék, és a „józan észnek még látszatát“ is nélkülöznék, mert valódi képtelenséget állítana. De nem így áll ám a dolog a pápai tévmentességgel. A pápát mi nem azért mondjuk csalhatatlannak, mert eszébe jutott azzá lennie, mert önmagát csalhatatlannak adta ki. Ily képtelenség az észszerű katholicismus előtt mély megvetés tárgya lenne. Mi ellenkezőleg valljuk: hogy a pápa azért csalhatatlan, mert neki ezt Üdvözítő-Istenünk megígérte, mert neki ez az Egyház vezetésében szükséges; szóval: mert az Isten akarja; miért is tulajdonképpen nem ő a csalhatatlan — ép úgy mint az egyetemes zsinatok. — hanem a Mindentudó Isten, ki őt tévelybe jönni nem engedi. Ily értelemben, — úgy hiszem belátod. — épen semmi lehetetlen sincs abban, hogy a pápa a hit- és erkölestank körül ne tévedhesen. — De tekintsük a dolgot még közelebbről. (Jó lesz itt újra megjegyezni, miszerint úgy vélem, nem hitlennel van dolgom, ki az Isten és ember között minden természetfölötti viszonyt majd lehetőségét, majd csak valóságát elég otrombául tagadja; ilyenekkel másutt kelene a dolgot kezdeni; rólad fölteszek annyi méltányt, melynélfogva Istennek megengeded, hogy teremtményeivel azt tegye, a mi végtelen bölcseségének épen tetszik.) — Meg levén tehát győződve arról, miszerint Isten az emberre természetfölötti hatást gyakorolhat, s viszont az ember Istennek e reá való hatását elfogadni nem képtelen, — miképpen tagadhatnók a pápai tévmentességek, — mely csakis ily hatásban áll, — lehetőségét? Mert ha Istennek az emberre — ezen esetben a pápára való hatását — lehetetlennek tartod, úgy nagyon következtelen vagy; ugyanis ez nem rendkívül és csodálatosabb valami, mint az, mit eddig nyugodtan és okosan hittél: hogy például a kevés vízzel leöntés az eredendő büntől megtisztít; hogy a papnak feloldozó szavaira a töredelmes gyónónak bűnei megbocsáttatnak stb. Ha az Uristen ily külső jelek által oly nagyszerű malaszt-hatásokat eszközölhet, mi lehetetlen van a pápai tévmentességben?

De még közelebb álló példával tüntethetjük föl tételtünk lehetőségét, s ez nem más, mint az egyetemes

egyház csalhatatlansága, melyet eddig is minden katolikus nyugodtan hitt. Hiszen ezen egyházi csalhatatlanság képviselői, a püspökök, sem valami fönsőbb lények, hanem csak oly halandó és gyarló emberek, mint a pápa; emberi tudományuk pedig, legyen az bár óriási és páratlan, — a csalhatatlanságtól csak oly meszsze, vagy még meszszebb áll, mint az állati lélek csekély képessége a legnagyobb emberi szellemek egétszárnyaló ismereteitől! Mert ha a földkerekség minden tudósai összejönnének is, ismereteik összege a teljes tévmentességnek még árnya sem lenne; — mikép van az tehát, hogy néhány száz püspöknek egyesült határozatát csalhatatlannak hisszük? Ennek oka nem más, mint a bizonyosság, melylyel hisszük és tudjuk, hogy Isten Szentlelke őket vezérli, és nem engedi, hogy az igazság utjáról letérjenek. Ha ez, — mint a katolikusoknak eddigi folytonos hite tanúsítja, — nem lehetetlen, miként volna lehetetlen a pápai tévmentesség? Vagy talán, a mit Isten százakkal megtehet, azt egygyel meg nem tehetné?!

Ki állíthatna ilyesmit komolyan?!

Azért csak együgyűségeket árulják el azok, kik a pápai tévmentesség ellen dühöngvén, azt hozzák fel ellene, hogy ez által a kath. egyház új Istent alkotott magának! — Eszembe jut itt egy, a zárdából kiszökött fegyelméletlen barát, ki e ballépését ily otromba okoskodással véle igazolhatja: „A csalhatatlanság isteni tulajdon; de a pápa nem Isten, tehát nem csalhatatlan.“ Oh arany következetesség egy szerzetes elméjében! — Hát eddig miért nem okoskodott hasonlóan? Hiszen ugyanily joggal vonhatta volna az egyetemes zsinat csalhatatlanságára is főnebbi következtetését így: A csalhatatlanság isteni tulajdon; de az egyetemes zsinat nem Isten, tehát nem csalhatatlan. — Ámde ki egyenes uton nem jár, az előbb-utóbb bizonyára elárulja magát. Így járt e szökött barát is. Nem a pápai csalhatatlanság hitágazattá lett emelése miatt hagyta ő el a kolostort; ezt pusztán csak ürügyül és alkalmul vélte fölhasználhatni rég táplált szökési bűnének palástolására; de mily kirívóan tüntette ki következtelen együgyűségét! Pedig nemcsak ő maga gondolkodott ily balgatagon; — sok katolikusnak épen így eljár a szája anélkül, hogy elgondolná, mily hóbortokat beszél. —

Z.....k S.....n.

(Vége következik.)

Az árva búja.

Oly búja senkinek sincsen
Minő tépi az én szívem,
S annyit nem tűr senki, mint én
„Az ég alatt, a föld színén.“

Meghalt apám, meghalt anyám
Ősém elvérzett a csatán;
Rózsám másnak karján lelém...
„Olyan árva, nincsen mint én.“

Rab a hazám, ezért sirok,
Könyeimmel alig bírok...
Szemem vörös, mint a kláris
„Sírát engem a madár is.“

Meguntam bús életemet
Mindig sirt, csak sirt keresek.
Hol késik, az a halál is!?
„Lehajlik énrám az ág is.“

S. L.

Istennel, vagy Isten nélkül?

— Elbeszélés. —

(Folytatás.)

A forró napot kellemes reg követé. Az éjjel nagy mértékben képződött harmat fölfrisíté a lankadt természetet. Növény és állat megújulva vigan üdvözlé a fölkelő napot, melynek sugaraí ragyogó fényt löveltek a megifjadt természetre.

Edvárd könyek között bucsuzott el barátjától, mivel lelke rokonszenvezett, noha elveikre nézve, mint két ellentétes sark különböztek egymástól.

Az evező indusok vigan fogtak munkájokhoz, és a csónak könnyen röptül a folyam csillogó tükrén. Edvárd a csónak hátulján sátor alatt pihent, és lelke, mely az elválás fájdalomérzetével küzdött még, egy szép és boldogságot ígérő jövő képeivel volt elfoglalva.

Körülötte az egész természet mosolygott, és örülni látszott. Ezer és ezer flamingó szállongott a buja növényzetű partokon. Rózsaszínű kalános gémeek, kócsagok, vízi-tyukok és ragyogó tollu kazuár gyönyöködtek a szemet.

A kimért evező-csapások közé az indusok egyhangu andalító danája vegyült. Mindezek elringaták, elandalíták Edvárd lelkét, ki picziny sátora alatt édesen szendergett.

Az utazás délig ily kedvező körülmények között folyt, de a növekedő forráság az indusokat ellankasztá, kik noha kevesebb erővel, de még mindig elég gyorsan hajták a csónakot.

Mintegy három óra lehetett délután, midőn a csónak a Cariveni-vizesénnél haladt, hol a haladás igen nehéz a gyakran előforduló örvények miatt, s hol a víz-elem örökös harcza, a tajtékzó és bősziült hullámok által van képviselve. — Egy lenyuló szikla alatt haladt el a csónak, midőn az indusok egyszerre tompa vad ordításban törtek ki, és azon perczben evezőiket mintegy láthatatlan óriási kéz kiragadta kezeikből.

Edvárd az indusok kétségbeesett kiáltására felriadt édes álmodozásaiból, és elszörnyűködve vette észre, hogy a csónak az örvény körébe jutott, mely őrzöngő dühhel kezdé azt körébe sodorni.

Egy pillanat elég volt arra, hogy veszélyes helyzetét fölismerje.

Gyorsan segély után nézett, de a rögtön bekövetkezett kétségbeesés pillanatában nem tudott mihez fogni. Az ész, az Isten fölé helyezett bálvány megtagadta szolgálatát; az emberi erő és tudomány eltörpültek az elemek hatalma előtt, és ott állt Edvárd a minden pillanatban bekövetkezhető megsemmisítéssel szemben megtörve, tehetetlenül és elhagyatottan.

A kétségbeesett indusok tehetetlenül feküdtek a csónak fenekén, majd később mint halálra váltak, buzgón imádkozni kezdtek. Edvárd hiában kérte, majd ismét fenyegette őket, hogy a veszélyt elhárítani segítsenek, ezek eltompulva minden iránt, hideg elszántsággal és lemondással várták a bizonyosnak hitt halált.

Edvárdot kimondhatatlan félelem és csüggedés fogta el. Érezte az emberi erő és akarat tehetetlenségét, és lelkén lassankint a fájdalmas lemondás kezdett erő-

venni, mely elzsibbasztja a lélek tehetségét. Mint futó képek lebbentek el lelke előtt e kínos helyzetben a multak kedves emlékei, az álmodott jövő ragyogó képei, melyek lelkét kinosan marcangolák.

E tehetetlen önvergődései között, mintegy felsőbb, eddig nem ismert hatalom nehezedett reá, és ő öntudatlanul mintegy delejes vonzódásnak engedve indusai közé térdelt és buzgón imádkozni kezdett. E majdnem önkívületes állapotában szemeit behunyta, hogy a kért mennyei vigasztalás sugara háborittatlanul hasson lelkébe.

Néhány pillanatnyi buzgó ima után szemeit kinyitván, az indusok kezeiből kiragadott evezők egyikét látta a csónak mellett az örvény által sodortatni.

Mint égből küldött szabadító angyal jelent meg e darab fa előtte, mohón utána nyult ezen egyedüli mentőeszköz után, és megragadván, göresösen szoritá markába, nehogy, miként hitte, ezen Istentől küldött segítség elragadtassék tőle. Az evezővel egész erővel igyekezett a csónakot kormányozni és a mennyire lehetséges vala, az örvénynek elnyeléssel fenyegető torkától távol tartani.

Óriási harc keletkezett most az iszonyu elem és az önfentartás ösztöne által fokozódott emberi erő között, mely hosszasán a siker reménye nélkül tartott a legnagyobb erőfeszítéssel.

Edvárd a csónakot az örvény forrongó köréből igyekezett kivezetni, mi ha sok munka után néhány lábnyi távolságra sikerült is, az örvény haragos ereje egy újabb rohamot intézett a veszendő jármű ellen és a nyert előnyt ismét meghiusítá. Noha a veszélyes körből menekülni nem is sikerült, annyi előnye mégis volt e kétségbeesett küzdelemnek, hogy a csónak a tajtékzó hullámokon fenntarhatta magát.

Edvárd félig sikerült küzdelmét látván az indusok, szintén remélni kezdettek, és midőn hosszabb ideig tartó fárasztó munka után Edvárd karjai hanyatlani kezdének, ők ragadták meg az evezőt, hogy folytassák az életmentő munkát.

Edvárd kimerülve a hosszúság erőlködésben, egészen átmelegedett; hogy némileg üdüljön, felső öltönyét leveté magáról. Ezt téve, véletlenül a nyakán függő Mária-érem akadt kezébe, melyet elválásakor Mária adott neki.

E válságos helyzetében eszébe jutottak Mária szavai, melyek reménynyel tölték el szívét.

A megszentelt érmet csókokkal illette, és buzgó fohászszal kérte szüz Mária pártfogását s Isten segítségét.

Mig Edvárd, a bősziült elemmel élet-halál harcát vívta, Bernárd csendes lakhelyén ájtatos elmélkedésben volt elmerülve. — Mintegy tíz óra lehetett este, midőn egy indus San-Borjából lépett hajlékába, és szokásos üdvözléte után ijedt arccal beszélt, hogy amint a Piedra de la Pazientia (türelem sziklája) mellett elhaladt, az ott közel eső örvényben egy fehérarzu idegent két indussal veszélyben lenni látott, kiknek meg-

szabadítására maga elégtelen lévén, sietett ezen esetet jelenteni avégből, hogy ha lehetséges, megmentésökre siessenek.

Bernárd e megdöbbentő hír hallatára majdnem le-rogzott: mert a veszély nagyságát, melybe Edvárd jutott, azonnal átlátta.

Bernárd mindenekelőtt egy buzgó fohászt küldött Istenhez a veszélyben forgók megmentéséért, és azonnal rendeléseket tőn, hogy ha lehetséges, Edvárdot az iszonyu halál karjai közül kiszabadítsa.

Legbátrabb és edzettebb indusait hivatá elő, kik lelkiatyjok szavára azonnal készeknek nyilatkoztak ezen életveszélyes vállalatra.

adott Istennek, hogy buzgó imáját meghallgatta. Ima után lelke új erőt nyert, lelkesedve biztatta fáradt indusait, kik szintén újult erővel fogtak a munkához, és a csónak — mint sirály — röpült és közeledett a vész helyéhez.

Edvárd, ki már lemondott a szabadulás reményéről, a közelgő csónakban Bernárdot látván, újra remélni kezdett, mert hitte, hogy közel van a segély. Egy saját-szerű, eddig soha nem tapasztalt, boldogító érzet hatalma által mintegy elragadtatva leborult és könyek közt emelé föl lelkét Ahhoz, ki végveszélyében nem hagyá el őt. Imája alatt érezte, miként terjeszkedik el lelkén az Istenbeni bizalom áldásos melege, és e néhány perc

A szegedi vár.

(L. Vegyesek.)

Ejféli lehetett, hogy egy erős csónakon, a szükséges készülékekkel ellátva indult Bernárd a veszélyben forgók megmentésére.

Az idő kedvezett, az indusok hatalmasan eveztek, a csónak röpült a folyam fényes tükre. Bernárd folytonosan imádkozott.

Délfelé távolról látták a válságos helyzetbe jutott csónakot, a mint az örvény karjaitól sodortatva járta iszonyu tánczát.

E pillanatig folytonos aggodalmak között volt Bernárd lelke. Vajjon nem késtek-e el a mentéssel? vajjon életben találandja-e a szerencsétleneket? A mint a veszélyben forgó csónakot távolról megpillantá, lelkéről eltűnt a gyötrő aggodalom, és térdre borulva hálát

alatt lelke egészen átalakult, s mintegy ujjászületett az isteni Gondviselésben való hitben.

Midőn szemét fölveté, Bernárdot látta néhány öl távolban mintegy tulvilági lényt, kit Isten küldött szabadítására, ki ragyogó arczeal állott előtte, hogy a halál torkából egy új életre hívja meg.

Bernárd kellő jártassággal és ovatossággal kormányozá csónakát, hogy a veszélyben forgókhoz közelebb juthasson, ugy azonban, hogy a mentő-csónakot az örvény karjai meg ne ragadhassák.

Elkezdődött a mentés fáradságos munkája. Az indusok hosszú köteleket igyekeztek a veszélyben forgó csónakba dobni, mi többszöri kísérletek után végre sikerült. A kötél vége a veszélyben levő csónakhoz erő-

sítettén, másik végét Bernárd a maga csónakjához kötötte. Erre az indusok megfeszített erővel kezdék a csónakot hajtani. Azonban az örvény prédáját nem egy könnyen ereszté el.

Az indusok a hosszu munka alatt kifáradtak, reményök tűnni kezdett, melyet már-már a csüggedés kezdett fölváltani, főleg miután ijedten vették észre, hogy nyugatról az ég sötét felhőkkel borulni kezdett, mi kétségtelen jele volt a közeledő viharnek, mely ha ezen helyzetben lepi meg őket — menthetetlenül veszve vannak örökre.

Mintegy negyed óra múlva a vihar szele megérkezett, mi egy hatalmas hullámcsapás által lón észrevehető; ijedt s kétségbeesett kiáltás tölté be a léget, a szél

lebbenése, mint az enyészet angyala szárnyainak érintése hatott reájok.

A Gondviselés azonban, épen a legnagyobb veszélynek hitt pillanatot küldé megmentésökre.

A keletkező szél a csónaknak más irányt adott, és ezáltal a mentők erőfeszítésének segélyére jött.

A szél által fölvert hullám — mint egy láthatatlan égi kéz — a csónakot egy pillanat alatt az örvény köréből kilökte, mely a veszély torkából kiszabadulva, esendesen, mintegy elfáradva a hosszan tartó halálusában, uszott Bernárd csónakja után.

Néhány percz múlva mindakét csónak szerencsésen partot ért.

Gyurinka Antal.

(Vége következik.)

K á r m e l h e g y e.

Kármel a földközi tenger mellett négy mérföldnyire van Názarettől. Itt lappangott egykor Dávid e hegy vadon erdőségében, Saul királytól üldözötve. Most, a tengerfelőli hegyvégen Illés próféta barlangját mutatják, mely sziklába vágatva, sziklablakokkal van ellátva. E barlang hossza 18 lépés; de csak 10 lépésnyi széles. A barlangok száma e hat órányira nyuló hegyen százakra menő; nincs is a Kármel soha remeték nélkül. A Sodoma-tenger környékén is vannak ily barlangok, melyekben századokon át remeték dicsőíték az Istent. Van egy rengeteg barlangesoport Bethlehemtől két órányira is, utzákkal, szobákkal ellátva 160 ölnyi hosszúságban. Ebben imáda Istent sz. Khariton (340—350), miként sz. Czirjek is hetven éves koráig. — A Karantil-hegyben, melynél Jézust megkísérté a sátán, szintén sok barlang van, mintha remeték városa lett volna; de most a vadgalambok tanyája. E hegy tövében láthatók a „zsidó kövek“, melyek kenyéralaknak s ezekre mutatott a sátán, hogy változtassa kenyérré az Üdvözítőt. — S hol most a híres Már Szába kolostor áll, ott élt szent Szábás 530-ban, ezernégyszáz remetéivel a Sodoma-tengerig terjeszkedve. Mennyi szent-émlék van itt a hitbuzgó űs századokból!

Főnt a Kármelen, 580 lábnyi magasságban most egy keresztény kolostor áll; de olyan, mint egy négyszögű vár, közepén kupolás templommal. E templomban is, miként az egész szentföldön, fejkön tartják a keresztények fővegüket, nehogy meghűljön agyuk; de már evangéliomkor és Urfölmutatás alatt leemelik a turbánt, s akkor csak a „Takieh“ egy kis sipkácska marad fejkön.

A kolostorban a ferenczi atyák laknak; de a hegytől kármelitáknak neveztetnek. Nem kérdezik ők senkitől: kiesoda? mily vallásu? vagy mit keres? szívesen látják, sőt böven megvendégelik, mialatt maguk sanyaruan bűjtölnek. — Az elmenő vendéggel beiratják nevét emlékkönyvökbe; de hányan vannak, a kik nem áttallanak élezelni e jószívű barátokra? Eszembe jut itt Sepp tudósnek ama mondata: „A protestantismus főnn nem tarthatja magát hazugság nélkül, történet-ferdítés nélkül és a kath. egyház rágalmozása nélkül.“ (Jerus. I. 772. lap).

Környéke e kolostornak megragadóan gyönyörű. Látni a zöld pázsitról a tengeri hajók árboczeit, a leáldozó nap esodaszépségét; hallani a fák suhogó zajongását, és szívhatni a fűvészkert illatos levegőjét; szemlélni a vadregényest, a dus növényzetű gyümölcsös ellenében, — meglepő az emberi lélekre

nézve egy csoportban. Csak még itt is volna oly barlang, milyen Tyrus romjainál van a tengerparton, az ugynevezett: „Mogarel el Nuh“ a sohajok barlangja! Vihar alkalmával nyögni kezd e barlang a 300 lábnyi magas sziklafal tövében, oly szivrázó hangon, hogy a tengert és a vidéket órányira is beüvölti szomorú vészszózata.

Hat órányira a kolostortól a Kármel másik végén van azon hely, hol Illés próféta tüzet szállított alá az égből Izráel királya és népe előtt az áldozatra. „Meddig sántikáltok kétfelé? mondá nekik. Ha Jehova az Isten, őt kövessétek; ha pedig Baál az — menjetek utána.“ Mondá azután Baál 450 prófétának: „Hivjátok segítségül isteneiteket, én is segítségül hívom Jehovát, és a ki meghallgatja kérelmeket és tüzet ad az áldozatra, az az igaz Isten.“ De Baál prófétái hasztalan kiáltottak, hasztalan ordítottak, nem jött a tűz, sem szózat egész délutánig. Illés akkor elkészítvén oltárát, az áldozatra 12 veder vizet öntetett, hogy árka is vizzel telének meg, és fölkiálta: „Jehova! mutasd meg ma, hogy te vagy Izráel Istene és tértisd meg e népek szívét.“ Azonnal tűz szállott alá Istentől és megemészté az áldozatot, sőt a fákat, köveket és földet is az árok vizével együtt. Látván ezt a nép, arezra borulva kiáltozó: „Jehova az Isten! Jehova az Isten!“ E hely a Kármelen, 1653 lábnyi magas a tenger színe fölött.

Még több esodát láthattak a Jézus kortársai: Johanan ben Sakai, Rabbi Dinkai Magdalában, Pisztos Tiberiásban, Sammai és mások, anélkül, hogy megtértek volna. Láthaták utódaik is a 765-dik évben azon vérző keresztképet, melyet egy zsidó a Krisztus iránti gyűlöletből át-meg átszurdalt; de e nemzetet ama vértől ellepett fészület sem indítá meg. Ez pedig történelmi tény, melyet a II. nicaeni világszinat is fölhoz 787-ben. Még a középkorban is, közel a Libanon-bérezhez Beiruth tengerparti városban tartott e fészület a Megváltó templomában.

S hogy vannak most ott a zsidók? Felekezetekre szakadoztak: szefárdim- és askenázimokra. Ezek is feloszlanak: peruzsim- (farizeus), keraitim- (sadduceus), és khasidim-okra (jámborok). Magában Jeruzsálemben hét községre szakadtak, melyek gyűlölik és üldözik egymást, mint eretnekeket. A főrabbi náluk: Khakám basa nevet visel. S hogyan szeretnének ők másokat, ha magukat is gyűlölik? Purim ünnepe eléggé kifejezi azt, miként utálják ők azokat, akik nem zsidók. Sőt oda utasítja őket dicső rabbijok is, midőn azt mondja: „Tob se hagoim harog“

(Szohár III. 22. lap, mint Sepp idézi) azaz ; öld meg a goim-ok legjobbját!

A szohár kabalistikát, Rabbi Simon ben Jochai írta. És mennyire kedves ő a zsidók előtt, már azon tiszteletből is kitűnik, mely évenként május 18-kán sírjánál tétetik emlékezetének. Távoli tartományokból is sírjához zarándokolnak a zsidók, hol sátrak alá gyűlve olvassák a Szohárt; azután énekelnek, mint örömnépen szokásuk, végre pedig táncra kerekednek. Ekkor a nők éjjel, mihelyt a tűz meggyújtott, selyemruhaikat vetik a lángokra, hódolati tiszteletből; a gazdag férfiak pedig lámpakanóznak vagdalják föl aranyszövetű öltönyeiket a nagy rabbi tiszteletére.

E. L.

Irodalom.

Talabér János, ki mint zalaszentbalázi plébános és kanizsakerületi alesperes folytonos egészségi gyöngékedése miatt, de azon magasztos ezélel is, hogy magát élete hátralevő napjaiban kizárólag a vallás-erkölcsi magyar irodalomnak szentelhesse, javadalmáról nm. püspöke beleegyezésével és annak atyai áldásától kísérve lemondott s a budai gyógyfürdőt használta. S miután magát most már azon állapotban érzi, hogy egy időre megszakadt irodalmi működését újra folytathatja, figyelmetztjük az általa kiadott örökbeestü, ugyanazért közkedveségnek örvendő Zollner-féle „hitelemző-beszédek“ t. közönségét, hogy ő, míg művét be nem fejezendi, lakását állan-

dóan Budán (Viziváros, halpiacz, 145. szám) fogja tartani. Mint-hogy pedig a 4-dik hatvanives folyam 1. füzetének nyomása s közlekedési körülmények kedvezőbb voltánál fogva a füzetek gyorsabban fogják egymást követhetni, de a kiadások is teteme-sebnek leendenek, méltóztassanak a megindulandó 4-dik hatvan-ives folyam árát (5 frt 25 krt o. ért.), mint előfizetési összeget hozzá legalább június hó 30-ig beküldeni, annál is inkább, mert ezen ár a mostani drágasághoz és szétküldési kiadásokhoz ará-nyosítva esekélynek mondható. — Ő becsületben érzi magát kötelezettnek a mű tökéletes befejezésére, valamint nyiltan ki-jelentette ugy a vállalat megindítása előtt, mint azóta is több-ször, nem csak a lapokban, hanem a „hitelemző-beszédek“ boríték-lapjain is, hogy minden egyes megrendelőt az egész mű megrendelőjének fog tekinteni, így válván csak lehetővé a rop-pant sok költséggel járó vállalat létesítése. Ugyanazért bizalom-mal kéri a hátralékos pénzüsszegek haladéktalan beküldését is. A nagyérdemü közönség bizonyára szívesen veszi annak közlé-sét, hogy a „hitelemző-beszédek“ néhány teljes példányban a kiadótulajdonos Talabér Jánosnál még folyvást megrendel-hetők, s nem kétkedünk, hogy a ki e valóban megbecsülhetlen, egy lelkipásztornál alig nélkülözhető ritka kincsnek még eddig nimesen birtokában, iparkodni fog a most már csak rövid ideig kínálkozható alkalmat fölhasználni annak megszerzésére.

Megjelent ezideig három hatvanives folyam. E három hat- vanives folyam ára 15 frt 75 kr. — A megrendelendő példányok póstai utánvétellel fognak megküldetni.

HETI KRÓNKA.

Pest, június 14.

(—ss—) A Szent-István-Társulat június 13-án tartott választmányi ülése.

Elnök: Tárkányi Béla alelnök s kanonok.

Annak jelentése után, hogy a május hó 16-kán tartott vál- tulás jegyzőkönyve a kiküldött bizottság által hitelesített, — olvastattott a mult vál. üléseből kiküldött 9 tagu bizottság jelen- tése az 1871. és 1872. közgyűléseken körülvonalozott irodalmi működés nagyobb mérvü kifejtésére vonatkozólag tett alelnöki előterjesztésről.

A jelentés kiemelvén, hogy mindenekelőtt irányadóul vette azon nyilatkozatokat is, melyeket az indítványra nézve az alelnökhöz intézett hivatalos és magánlevelekben tettek nagymélt. Haynald Lajos kalocsai érsek, Peger János kassai, Szabó Imre szombathelyi, Ipolyi Arnold besztercebányai püspökök ő mgaik, továbbá Kövály János apátkanonok és esperes, Pájer Antal apát és plébános, Rendek József kanonok és Ludányi Antal esp. plébános urak, kik közül a „népiratok“ kiadására Kövály János által a mult közgyűlésen tett 50 frt-nyi adományon kívül ugyan-e ezélel mélt. Szabó Imre püspök 100 frtot, Pájer Antal apát-pléb. ur 50 frtot ajánlottak, — a választmány ezen ajánlatokat örvendetes tudomásul vette, s a bizottsági jelentés pontonkinti tárgyalásába boesátkozott.

Az első pontban a népiszkolai könyvek és tanszerek szerkesztésére nézve, az eddigi sikeres eljárás utmutatásul vétetvén a szerencés kezdet további folyta- tására, s a tankönyvekben oly kívánatos egyöntetűség eszközésére, midőn a bizottság ezen egyöntetűséget sürgeti, egyszersmind alkalmat vesz a t. választmány figyelmét fölhívni a kátékknak általánosn ohajtott, a főmélt. hg-primás által

bizottságilag már munkálatba is vett és általa a közgyűlésen megígért egységesítésének fontosságára, mely legfőbb figyelmet érdemel tankönyveink egyöntetűségénél, — az igazgató-választ- mány tekintettel arra, hogy ezen egységesítés mind a lapok ut- ján, mind kerületi gyűléseken és magánkörökben országszerte sürgettetik, elhatározta ufolag fölkérni a főmélt. hg-primást, hogy a káték egységesítésének munkáját kegyesen siettetni méltóztassék, hogy ekként lehetővé tétessék az ország kathol. iskoláit azonos kátékkal ellátni.

Az I. pontban indítványozta még a bizottság, miszerint bizza meg a választmány az igazgatóságot, hogy a jövő iskolaévet jó- val megelőzőleg a tankönyvek lajstromát ismét szétküldje az összes plébániáknak, kath. iskolafelügyelőknak, s egyuttal kör- levél kíséretében küldje meg a nm. megyés főpásztoroknak is azon alázatos kérelemmel, hogy népiszkolai kiadványainkat az egyházmegyékben ufolag ajánlani kegyeskedjenek. E javaslatot a választmány határozattá emelte.

A bizottsági jelentés II. pontja az alelnök előterjesztésé- ben indítványozott szépirodalmi lmanach kiadását, illetőleg az egykori közkedveségü „Örangyal“ fölelevenítését korszerű- nek, sőt sürögőnek tartja, a mennyiben az nemesak irodalmi tekintetben hízagot fog pótolni, hanem családot s egyesek ked- vesen veendik névnap, karácsoni és egyéb alkalmi ajándékol, minélfogva a bizottság annak kiadását javasolja. — A választ- mány osztván a bizottság nézetét s egyhangulag elfogadván an- nak a kiadásra tett javaslatát, ennek alapján határozza: az „Örangyal“ a „Házi könyvtártól“ függetlenül, önállóan, diszes képmellékletekkel kiadandó, a szerkesztésre az arra ugyis ajánl- kozott társulati alelnök urat kéri föl. Minthogy azonban az „Örangyal“ diszes kiállítása előreláthatólag költséges leend, s a

Társulat jelenleg még folyvást új iskolai könyvek kiadása által lévén igénybe véve, nincs azon helyzetben, hogy nagyobb összeget fektethessen ily díszmű kiadásába, ez könyváruosi közvetítés útján kísérleendő meg, mi végre az alelnök ö n g a megbizatik, hogy ez ügyben az illető vállalkozókkal érintkezésbe boesátkozván, az eredményről a választmánynak jelentést tegyen. Ha az alelnöki előterjesztésből kitünnék, hogy az almanach kiadása a Társulat által előnyösebben lenne eszközölhető, ugy a Társulat hajlandó azt maga kiadni, föntartván mindazonáltal a választmány a végleges határozathozatalt mindkét esetben.

A II. pont azon részét, mely külföldi jelesebb, és vallás-erköles tekintetben kifogástalan regények átültetését és kiadását javasolja, — a választmány magáévé tette olyképen, hogy a regények kiadását csakis könyváruosi közvetítés útján kívánja foganatosítani, minek kivételére az alelnök ö n g a fölhatalmaztatik.

III. A III. pont az alelnöki előterjesztés alapján: 1) az egrí „Népújság“ írói által szerkesztendő „népiratokra“.

2) a „Katholikus Néplapra“ és „Naptárra“,

3) a „Társulati Értesítő“-re tett javaslatokat tárgyalja.

Az 1-re nézve a roszirányú népirodalom kártékony hatásának ellensúlyozására a bizottság is leghathatósabb övszernek tartja a nép felvilágosítására és oktatására czélzó, vallás-erköles tekintetben kifogástalan „népiratok“ kiadását, mi eredetileg is a Társulat egyik főfeladata vala; minthogy azonban az eddig tett kísérletek ohajtott eredményre nem vezettek, — az alelnök indítványa kapcsán a bizottság javasolja, hogy a választmány bizza meg az egrí „Népújság“ íróit jövő év kezdetétől „Népkönyvtár“ vagy más alkalmas czim alatt 1 vagy 2, havonként megjelenendő népiratok szerkesztésével és kiadásával olyformán, hogy ezekből évenként 25—30 ivet adjanak egy forintért, s ezek első füzeté még e nyáron megjelenendő és a jövő évre szolgáló naptár legyen a nép számára. E megbízásnál fogva a Szent-István-Társulat magáéna ismervén ezen népirodalmi vállalatot, azt nemcsak erkölesileg támogatni és közegei által terjeszteni fogja, hanem a kezdet nehézségein anyagilag is könynyiteni ohajtván, az egrí népiratoknak e czélra évenként 400 frtot ajánl évnegyedes részletekben mindaddig, mig az előfizetők száma 2500—3000-re szaporodván, a kiadás költségei fedezve lesznek. Ha pedig az előfizetők száma ezen fölüi fog emelkedni, ez esetre a Társulat föntartja magának, hogy a népiratokból bizonyos megállapítandó számarány szerint a nép közt ingyen szétosztandó példányokról rendelkezessék. — Az igazg. választm. a bizottság javaslatát elfogadván, azt határozat érvényére emelte, megbizván az alelnök ö ngát, hogy a kivitel módozatait a „népiratok“ szerkesztőivel megállapítsa s azokról a választmánynak jelentést tegyen. Midőn a Szent-István-Társulat ily bizalommal közeledik az egrí népiratokhoz, nem akar egyéb korlátot szabni a Társulat, czége alatt általuk szerkesztendő iratoknak, mint hogy azokból a társulati alapszabályok értelmében a politika ki legyen zárva. A népiratok egyébiránt, mint a Társulat czége alatt megjelenő minden egyéb kiadvány kinyomatásuk előtt egyházi bírálat alá lesznek adandók, s evégre az egrí érsek ö exja a társ. alelnök ur által a választmány nevében föl fog kérteni, hogy a kiadandó népiratok gyorsabb megjelenésének tekintetéből kegyesen intézkedni méltóztatnék, hogy azok Egerben vétessenek egyházi bírálat alá. A Társulat a „Népiratok“ szerkesztőinek megszavazott 400 frt segélyezési összegért megfelelő számú példányokat tart fönn magának, melyek ingyen kiosztása iránt a választmány fog rendelkezni.

A 2.) pontra nézve a bizottság azt javasolja, hogy az eddigi „Kath. Néplap“ jövőre más czimmal a közép-osztály szá-

mára hetenkint kiadandó folyóirattá alakíttassék át vallás-erköles és egyéb ismeretek terjesztésére. — A választmány ezen indítványt egyhangulag elfogadván, a társ. elnök ur elnöklete alatt b. J ó s i k a Kálmán és F ü s s y Tamás szerkesztőből álló bizottságot küldött ki oly megbizással, hogy az átalakítandó lap programját megállapítsa és azt a választmánynak előterjessze.

A 2.) pont javasolja továbbá, hogy a társ. „Naptár“ kiadása továbbra is tartassék fönn; minthogy azonban a nép számára az egrí „Népiratok“ folyamában már az idén naptár fog kiadni, a tagilletményül kiadandó társ. naptár a közeposztályok számára szerkesztessék. — A választmány ezen javaslatot elfogadván, azt határozat érvényére emelte.

A 3.) pont a „Társulati Értesítő“ kiadása iránti alelnöki előterjesztésre vonatkozik. A választmány bár ezt sok tekintetben kívánatosnak tartaná, tekintve azonban azon körülményt, hogy ily „Értesítő“ kiadása és annak minden egyes tag számára való külön megküldése oly tetemes költséggel járna, mely az eredményyel alig lenne arányban, a választmány elhatározta, hogy az „Értesítő“ nem önállólag fog kiadni, hanem a „Házi könyvtár“ belső borítéklapjaira nyomatik, s a kiadandó népiratok borítéklapjai szintén e czélra igénybe fognak vétetni, ezenkívül pedig külön lenyomatok mellékeltenek a „Kath. Néplap“-hoz, az ennek helyébe lépendő társ. folyóirathoz és az egrí „Népújsághoz“, hogy a Társulat iránti érdekltség ez uton is élesztessék.

A IV-dik pont a magyar régibb egyházi írók munkáinak kiadásáról szólván, — erre vonatkozólag bevárando azon bizottság jelentése, mely I p o l y i Arnold püspök ö méltga elnöklete alatt a közgyűlés által kiküldetett.

A bizottság jelentésének V-dik pontját, mely az alelnöki előterjesztés alapján javasolja, hogy a belépendő új tagoknak a belépés megkönnyítése végett megengedendő, hogy az Encyclopaedia és Szentek élete helyett a Társulat kijelölendő kiadványából egyéb megfelelő értékű könyveket választhassanak, — a választmány elfogadta és határozatra emelte.

Felolvastatott a székesfehérvári kir. törvényszék telek-könyvi ülésből hozott végzése, mely szerint a esősi birtok fele része, valamint ennek 3675 frtba került gazdasági felszerelése erejéig a Szent-István-Társulat javára bekeblezett hitbizományi helyettesítés, valamint a gr. Zsigray Alojziának kiskorúsága, — miután nagykorúsága s ezáltal a hitbizományi helyettesítés megszünte igazolva van, — töröltetik és törlésök bekeblezettek. — Tudomásul vétetett.

A zilahi kath. iskolaszék köszönetet szavaz a küldött ajándékkönyvekért.

A pesti sz. Vincze-egylet Goffine épületes könyvéből egy példányt ajándékképen kér. Megadatik.

A pénztárnoki és ügynöki kimutatás tudomásul vétetett.

A társ. alelnök ö n g a tudomást vevén, hogy Sidney Herbert Laingnak „Darwinism refuted“ (a megezáfolt darwinismus) czimű 5—6 ivre terjedő jeles tanulmányát a nm. egrí érsek magyarral fordíttatta s azt sajtó alá adadni rendelte, — nagyobb elterjedést ohajtván eszközözlni e korszerű tanulmánynak, ezt a nm. érsektől a „Házi könyvtár“ számára átengedtetni kérte. A nm. érsek, ki a társulat legjelentékenyebb vállalatait, u. m. Cantu történelmét, a legújabb magyar szentírást sat. nemcsak kezdeményezte, hanem nagy áldozatokkal segélyezte is, — társulatunk iránt ezuttal is ki akarván tüntetni szives hajlamát, — s sajtókész jeles tanulmányt az alelnöknek átengedte, ki is azt a választmánynak bemutatván, a választmány hálás köszönettel fogadta a nm. egrí érsek ezen irodalmi ajándékát, s

tekintve annak korszerűségét, azt a társulat szabályszerű bírálat után tagilletményül mielőbb sajtó alá adatni rendelte.

Alelnök ő nga előadván, miszerint a „Szentek élete“ kezdetől fogva oly nagymennyiségű példányokban nyomatik, mely jóval fölülmulja a tagok számát, s több ezer példány fekszik ezen műből a társulat raktárában, — intézkedésre kérte a választmányt arra nézve, hogy ezen mű ezentul kevesebb példányszámban nyomassék, jelentvén egyszersmind, hogy a kiszedett ivекből egyelőre is felfüggesztette a nyomtatást a választmány határozatáig. A választmány helyeslélvén az alelnök ő nga eljárását, határozta: a „Szentek élete“ IV. része az 55-dik ivvel befejeztetik, s a szerkesztő utasítottatik, hogy ehhez indexet készítsen.

A „Szentek élete“ ezentul a tagok létszámának megfelelő példányszámban nyomandó, azonfölül az igazgatóság külön eladás végett legfőlebb még néhány száz példányt nyomathat. A szerkesztő utasítandó, hogy a munkát az I. rész terjedelméhez mért arányban szerkeszse, melynek nyomtatása azonban mindaddig fölfüggesztetik, míg egyszerre az augusztus és szeptember havi szentek életét tárgyzó kézirat egészen beadva nem lesz; a többi háromhónapi szintén egyszerre lesz benyújtandó, és csak az ily teljesen kész munka fog sajtó alá adatni.

A jelen ülés jegyzőkönyve hitelesítésére Bornemissza Antal és Breznay Béla vál. tag urak kértettek föl.

— A választások megkezdődtek; eddig, midőn e sorokat írjuk, a Győr városi, megyei, aztán a Pozsony városi választások mentek végbe. — Győr városában Kautz Gyula, a megye három kerületében (Győrszigetiben) Földváry Miklós, — a peériben Sáry Miklós, — a tétiben Goda Béla; — Pozsonyban gróf Lónyay Menyhért és Szilávy József miniszterek választattak meg. — Mind a hat választás a Deák párt javára ütött ki.

— A porosz országgyűlés két háza f. hó 10-én tartotta utolsó ülését, melyekben fölolvastatott a királyi rendelet, minél fogva a porosz országgyűlés június 10-től október 21-ig elnapolatik. Felolvastatott az elnapolási rendelet s a belügyminiszter az ülést bezárta. A képviselőházban meglehetősen élénk vita fejlődött az elnapolás kérdése körül, a ház végre egyhangulag elfogadta az elnapolási indítványt, mire a belügyminiszter kijelentette, hogy a királynak az elnapolásra nézve már előre jelentés tétetett s ő felsége beleegyezését adta az elnapolásba. A miniszter ezután felolvastván a királyi elnapolási rendeletet, az ülés bezárattott és a legközelebbi ülés október hó 21-dikére tűzetett ki.

V e g y e s e k .

A szegedi vár, melynek képét mai számunk hozza, mióta gróf Ráday Gedeon országos biztos erélyes nyomozásai és számos befogatások által az alföldi rablók garázdálkodásának meglehetősen sikerrel véget vete, — gyakori beszéd tárgya lett. Egykor e vár a törökök ellen hasznos szolgálatot tett, de ma már katonai szempontból semmi bece nincsen. Ma foglyokat tartanak benne. Az egész vár hossza alig 300 lépés, és ugyanoly széles két oldalt a Tisza által övezve. A kis erődnek több mint 1000 lakosa van; a foglyok száma felülbaladja a 700-at, azonfölül van benne 3 század katonaság.

Rövid hírek.

— A pápa ő szentsége szomoru helyzetében is a eschorzági vizkárosultak számára 5000 frt küldött.

— Budán jun. 8-kán a koronázás évfordulati napját ünnepeyes isteniszolgálattal ülték meg.

— Ö felsége Szabó István győri kanonoknak a B. Szűzről nevezett tormovai ezimz. apátságos, Trichtl József ez. kanonoknak pedig a sz. Istvánról nevezett bozóki ez. prépostságot adományozni méltoztatott.

— Főt. Pék Antal ez. kanonok és b. csabai plébános nagy áldozatokkal fáradozik a szükséges iskolatermek előállításában és azoknak kellő felszerelésében.

— Az idő nálunk is elég hűvös, de Angliában oly hideg van, hogy jun. 7-én kisebb vizeken jégkéreg képződött.

— Az éjszak-keleti vasut szatmár-bustyabári vonala jun. 16-án adatik át a közforgalomnak.

— A horvát országgyűlést Mihalovics József érsek ő exja nyitotta meg.

— A bécsi Pázmáneum igazgatójává ft. Sujánszky Antal esztergami kanonok ő nga neveztetett ki.

— A zágrábi országgyűlés megnyitásán gróf Lónyay Menyhért miniszterelnök is jelen volt.

— Fogarassy Mihály erdélyi püspök ő exja a gyergyószárhegyi tűzkárosultaknak 500 frtot adományozott.

— A temesvári városi tanács azon szabadszellemlü (!) határozatot hozta, hogy a város falain belül jezsuitának tartózkodni nem szabad. Ha szabad kérdezni, minő törvény alapján?

— A pesti állatkertben Beudet nevű francia léghajós több mit 3000 lábnyira emelkedett föl a levegőbe, miközben a legmerészebb ugrásokat vitte véghez.

— Pesten a köztelken egy léghajóminta van kitéve, melyet jobbra-balra kormányozhatni. Föltalálója Erdélyi Mihály szabolesi földbirtokos.

— A pesti sugárutone hóban kezdik építeni a városliget melletti emeletes házakat kertekkel, augusztus elején pedig egy nagyobb házesoportozathoz fognak.

— A kigyósi pusztán e hó 18. lesz gr. Wenckheim Krisztina és gr. Weinckheim Radolf esküvője, melyen b. Wenckheim Béla miniszter is jelen fog lenni.

Előfizetési fölhívás

a

„KATHOLIKUS NÉPLAP“

második félelvi folyamára.

Féléves előfizetőinket tisztelettel kérjük előfizetéseik mielőbbi megújítására.

Előfizetési díj a július—decemberi folyamra póstai szétküldéssel 1 frt 40 kr.

Az előfizetéseket bérmentve a Szent-István-Társulat igazgatóságához (Lövész utca 11. sz.) beküldetni kérjük.

Miután a t. közönség hozzászókkott a lapokra postaszelvények utján fizetni elő, külön előfizetési ivet nem küldünk szét.

Pest, 1872. jul. 12.

F ü s s y T a m á s,
felelős szerkesztő.

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész utca 11. sz.) — Felelős szerkesztő: Füssy Tamás.

Pesten, nyomtatott az „Athenaeum“ nyomdájában 1872. (Barátok tere 7-dik szám.)

Füssy Tamás